

Av Hjärdis Levin

Fredag kväll. Jämlikhetens timme slår. Du som är arbetslös och de som har arbete går in i helgens frid. Nu är alla lika. Så gott som.

Den som arbetat andas ut. Så var den slitsamma veckan över. Du som är arbetslös andas ut. Så var den monotona räckan av dagar till ända.

Måndag morgon. Slitets timme börjar. För den som har något att slita med. Sömmen sitter ännu kvar i kroppen, när den som har ett arbete väntar på bussen. Skulle så gärna ha velat somna om. Sova ännu en stund. Men stämpelklockan väntar. Dess krav är obarmhärtigt. Går man inte så riskerar man att familjens enda inkomst ryker.

Du som är arbetslös kämpar mot driften att sjunka längre in i bäddens mjukhet. Och du ger efter. Du glider bort från problem och obesvarade frågor. Sover, slöar bort ännu en dag. Din kropp blir så däven, ditt kött så slakt. All ansträngning är en plåga. »Latheten», säger man. Passiviteten kommer snygande. Du kunde ju stiga upp. Gå till simhallen och hålla i gång en timme. När du kommer hem kunde du ju städa garderoben, t ex. Eller försök skriva en dikt. Eller måla en tavla. Men du gör det bara inte.

För dig som är drabbad av arbetslöshet ter sig allt sysslande som meningslöst. Du har så lärt dig att sammankoppla arbete och pengar, att du betraktar arbete som utförs utan kontant ersättning som bortkastat. Som endast ett tidsfördriv. Sysslandet ger ju inget. Ingen får betalt för

att gå till simhallen. Att du förr ofta störtade iväg efter jobbet är en annan sak. Man får inte betalt för att städa sin egen garderob. Förr gjorde du det på dina lediga lördagar utan att finna något underligt i det. Inte kan man sälja en tavla eller en dikt. Det var som på ett annat sätt förr. Då hade du din veckorytm att gruppera din aktivitet omkring. Och egentligen var din fritidsaktivitet en förberedelse för arbetet. Ett utlägg för inkomstens förvärvande.

Men simningen bygger ju upp din kropp. Om du städar garderoben kanske du hittar något plagg, som du kan använda. Dikten eller tavlan kanske utvecklar din uttrycksförmåga och din skaparanda. Men det blir bara inte av. Du är inne i en ond cirkel. Tristessen, spleenen, ledan griper tag om dig och du förvandlas dag för dag. Du bleknar som en potatisgrodd i en mörk källare. Du slaknar som en för hårt spänd sträng.

Sysslöshet föder sysslöshet och du hankar dig fram dag efter dag. Fredag kväll upplever du en viss avspänning. Alla kopplar av. Nu är det inget onormalt att vara ledig. Du skrattar med. Du dansar med. Men på andras bekostnad. Och om du har någon som bekostar. Därför svider det innanför skratten. Men som en liten stråle av ett stort ljus lyser ett hopp bakom dina skratt och din dans. Kanske på måndag... Kanske ett jobb. Nästa gång är det jag som bjuder.

Måndag morgon samma visa igen. Någon går upp. Kanske alla i din familj. Du

ligger kvar. Du föresatte dig i går kväll att spurta tidigt upp i dag. I kläderna. Kasta dig på bussen. Iväg till simhallen. I förbifarten tidningen i kiosken. Bli den förste att ringa på de jobb som finns. Arbetsförmedlingen...

Föresatsen löses upp och rinner av som dimman på en fönsterruta. Du går bara inte upp! Du hoppar bara inte i kläderna. Du kastar dig inte på bussen. Du köper inte tidningen i förbifarten. Du blir inte den förste som ringer på de där jobben. Du ligger kvar i sängen. För du är rädd, besviken, feg, stukad, snöpt. Så går ännu en dag mot sitt slut. Ännu en dag då du inte fick fylla en social funktion, då du inte fick känna dig nyttig, då du kände att du inte fick göra rätt för dig. Du ligger bara kvar i sängen.

Därför att...

... för hundratals dagar sedan gjorde du nämligen det där som du föresatte dig i går kväll. Du gjorde det en gång. Flera gånger. I veckor. I månader. Först märkte du inte tristessen, den gråa upprepningen. Du höll i gång av bara farten. Och de gamla välkända klyschorna ekade inom dig: »Trägen vinner», hörde du. »Skam den som ger sig.» »Det finns alltid arbete för den som vill arbeta.»

Så märkte du, att ordspråken håller inte. De gäller bara i ett samhälle där det finns arbete. Och där rätten till arbete existerar. I ett samhälle där det varken finns arbete eller rätt till arbete är de utan innehåll. Sanningen går upp för dig. Verkligheten visar sitt skrämmande perspektiv. Och förlamar dig, förstenar och förslappar dig på en gång.

Ekorrhjulet, den djävulska dansen, den onda cirkeln, kalla det vad du vill. Du är fast. Och du känner dig hjälplös, maktlös. Du driver som ett spån i strömmen. Och du känner att ensam förmår du inget. ■

Bilder: Lina Hagerman